

شیوه نوین فهرست‌نویسی در کتاب‌شناسی ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی

(تلخیص از مقدمه کتاب)

مولوی، شکسپیر، ویکتور هوگو، و نظایر آن ممکن است به ده‌ها زبان ترجمه شده باشد. اگر بتوان همه را با الفبای یک زبان واحد فهرست‌نویسی کرد، همه این آثار در کنار هم قرار می‌گیرند و طبیعی است که به بازبایی مقبول‌تری دست خواهیم یافت. در نتیجه نه تنها اصل اثر که ترجمه‌ها و شرح‌های آن هم به هر زبان که باشد در یک ردیف الفبایی قرار خواهد گرفت. بدین ترتیب، کسی که می‌خواهد بداند در مجموعه کتابخانه کنگره از خیام یا درباره خیام چه مدارکی موجود است، کافی است به کلمه انگلیسی «Omar Khayyam» (با همین املا) رجوع کند و ذیل آن تمام مطالب مربوط به او را به ده‌ها شکل و زبان، اعم از فارسی و انگلیسی و روسی و عربی و زبان‌های دیگر، یکجا بیابد. شایان ذکر است که اکنون با فشاردادن یک دکمه روی «Omar Khayyam» در فهرست پیوسته الکترونیکی منابع کتابخانه کنگره به بیش از ۳۰۰ رکورد که همه مربوط به عمر خیام است هدایت می‌شویم. این رکوردها نه تنها شامل رباعیات عمر خیام به همه زبان‌هاست، بلکه رباعیات در پیکره‌های مختلف مثل کتاب، لوح فشرده، نت موسیقی، نوار کاست و غیره را نیز در برمی‌گیرد. به مثال‌های زیر که از میان ۳۰۱ رکورد کتابخانه کنگره درباره خیام گرفته شده است، توجه کنید:

رباعیات عمر خیام نت موسیقی آجایی	
LC Control No.	9175288
Type of Material	Printed Music
Personal Name	Chafiq, Ibrahim.
Uniform Title	Rubaiyat des Omar Khayyam, (Musical notation)
Main Title	Zehn Rubaiyat des Omar Khayyam. (1949) [S]. Sa persischen Ober u. unter / Friedrich Geyer.
Published/Created	Wien : Dabinger, 1996.
Related Name	Omar, Khayyam.
Related Title	10 Rubaiyat des Omar Khayyam. Rubaiyat des Omar Khayyam.
Description	1 score (10 p.) : 28 cm.
Publisher No.	44 345 Dabinger D. 17480 Dabinger
Note	For music: obno (5472). Words also printed on text p. [2]. Duration ca. 8:00.
Subjects	Omar, Khayyam. Musical notation. Chafiq, Ibrahim. Musical notation. Luthic. Unaccompanied.
LC Classification	M1742 C

توجه: با وجود اینکه کتاب به آلمانی است، ولی موضوع‌ها

در نخستین سال‌های دهه ۱۳۵۰ مطالعه و طراحی فهرست‌نویسی آثار چاپی و غیرچاپی مجموعه آتی کتابخانه ملی پهلوی که تأسیس آن در دست برنامه‌ریزی بود، به مرکز خدمات کتابداری ارجاع شد. مرکز خدمات کتابداری از اواخر دهه ۱۳۴۰، تجربه‌های خود را با فهرست‌نویسی کتاب‌های لاتین شروع کرده بود و همه توان خویش را به کار می‌برد تا قواعد و ضوابط بین‌المللی فهرست‌نویسی را به صورت روزآمد مدنظر گیرد و آنها را با شرایط ایران منطبق سازد. در آن زمان مجموعه کتابخانه‌ها، در دو بخش جداگانه فارسی و عربی و سایر زبان‌ها نگهداری می‌شدند. تمام کتاب‌های بخش دوم یعنی «سایر زبان‌ها» (اعم از فرانسه، انگلیسی، آلمانی، روسی، ایتالیایی و غیره) به زبان انگلیسی، و کتاب‌های فارسی و عربی به زبان فارسی فهرست‌نویسی، رده‌بندی و موضوع‌سازی می‌شدند. در این تصمیم‌گیری مرکز خدمات کتابداری از یک جهت، آن‌هم درباره آثار فارسی و عربی، از نظام کتابخانه کنگره که الگو و مدل او بود، فاصله گرفت. زیرا کتابخانه کنگره کتاب‌های فارسی و عربی را هم به انگلیسی فهرست می‌کرد، ولی در مرکز خدمات کتابداری کتاب‌های هر دو زبان به زبان و الفبای فارسی فهرست‌نویسی و موضوع‌سازی می‌شدند.

با این‌همه همیشه این سؤال مطرح بود که چرا ما باید فی‌المثل کتاب‌های فرانسه یا آلمانی یا روسی را که در کتابخانه‌های ایران کم هم نبودند، به زبان و الفبای انگلیسی فهرست کنیم؟ فقط به این دلیل که کتابخانه کنگره کتاب‌های همه زبان‌های دنیا را به زبان خود یعنی انگلیسی فهرست می‌کند.

به‌رحال علت لاتینی‌گردانی حروف غیرلاتین، اعم از فارسی، عربی، سیریلیک، سواحلی و غیره در کتابخانه کنگره فراهم‌آوردن امکانات دستیابی سریع و بی‌دردسر کاربران کتابخانه کنگره، که بیشتر آنها انگلیسی‌زبان هستند، به منابع موردنیازشان و کنارهم‌قرار دادن آثار یک شخص در زبان‌های مختلف است، برای مثال آثار ابوعلی سینا، جلال‌الدین محمد

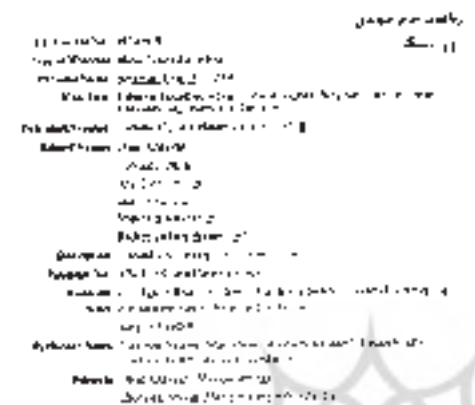

اگر کتابخانه کنگره
فهرست‌نویسی همه
کتاب‌ها و منابع
خود را به زبان
انگلیسی برمی‌گرداند،
تنها به این دلیل
است که خدمات
سریع‌تر و بهتری به
مراجعه‌کنندگان خود
بدهد

کتاب‌ها
اطلاعات کتابخانه‌ای و کتاب‌شناسی

گرچه اثر به زبان سوئدی خوانده شده، ولی در توصیف رکورد اثری از زبان سوئدی نیست و موضوعها، یادداشت‌ها و مشخصات ظاهری همه به انگلیسی بیان شده است.

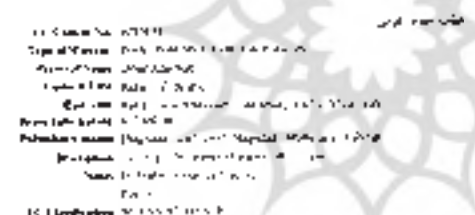

به انگلیسی داده شده است، همه یادداشت‌ها به انگلیسی است، و فرم نوشتاری نام عمر خیام نیز با فرم آلمانی فرق دارد.

توجه: نام و عنوان و ناشر آوانویسی شده و بقیه مطالب به انگلیسی است.

توجه: کلاً آوانویسی شده، به استثنای نام که به فرم انگلیسی است. یادداشت‌ها و مشخصات ظاهری اثر به زبان انگلیسی است.

توجه: چکیده و یادداشت‌ها و مشخصات ظاهری رکورد به انگلیسی، عنوان و پدیدآوران و بقیه مطالب با الفبای انگلیسی آوانویسی شده است.

توجه: نام و عنوان قراردادی و یادداشت‌ها به انگلیسی و بقیه مطالب از زبان تولو آوانویسی شده است.

توجه: نام و عنوان قراردادی و یادداشت به انگلیسی و بقیه آوانویسی شده است.

ضرورت فهرست‌نویسی با الفبای فارسی

برآوردن نیازهای جامعه کتابخانه و ایجاد امکانات دسترسی سریع به اطلاعات موردنیاز کاربران، از نخستین هدف‌های هر کتابخانه است. اگر کتابخانه‌کنگره فهرست‌نویسی همه کتاب‌ها و منابع خود را به زبان انگلیسی برمی‌گرداند، تنها به این دلیل است که خدمات سریع‌تر و بهتری به مراجعه‌کنندگان خود بدهد. با بررسی فهرست کتابخانه‌های بزرگ کشورهای دیگر از جمله فرانسه، استرالیا، انگلیس، کانادا، و روسیه مشخص شد که همین روال کم و بیش در همه کتابخانه‌های ملی مرسوم است، یعنی همه آنها کتاب‌های موجود خود را به هر زبان و خطی که باشد با الفبای زبان خود فهرست می‌کنند.

از این‌رو از همان دوران، یعنی دهه پنجاه، اندیشه فهرست‌نویسی کتاب‌های غیرفارسی با الفبای فارسی در کمیته

مرکز خدمات کتابداری
از اواخر دهه ۱۳۴۰،
تجربه‌های خود را با
فهرست‌نویسی کتاب‌های
لاتین شروع کرده بود
و همه توان خویش را
به‌کار می‌برد تا قواعد
و ضوابط بین‌المللی
فهرست‌نویسی را
به‌صورت روزآمد مدنظر
قرار دهد و آنها را با
شرایط ایران منطبق
سازد.

کتاب
اطلاعات ارتباطات و روش‌های

در فهرست‌نویسی کتاب‌ها اعم از فارسی یا لاتین، دغدغه کتابخانه ملی همواره بر این بوده است که تمام عناصر فهرست‌برگه را هماهنگ با مسائل فرهنگی موردنیاز کتابخانه‌های ایران تأمین کند

تحقیقات مرکز خدمات کتابداری مورد بحث و تحقیق قرار گرفت. اما تحقق هر اندیشه جدید مستلزم برآوردن پیش‌نیازهایی است که بتوان بر مبنای آن اندیشه‌ها و نظریه‌ها را از قوه به فعل درآورد. با نگرشی به گذشته درمی‌یابیم که دهه‌های چهل و پنجاه سال‌های شکل‌گیری تدریجی مبانی اساسی کتابداری در ایران بوده است. بدون آنها امکان توجه به مسائل پیچیده‌ای مثل فهرست‌نویسی کتاب‌های لاتین به فارسی وجود نداشت. این کار حداقل مستلزم تدوین قواعد و جدول‌های آوانویسی از زبان‌های مختلف به زبان فارسی و پژوهش‌های ضروری دیگری بود و جامعه کتابداری ایران در آن زمان هنوز آمادگی لازم را برای اجرای چنین مهمی نداشت. در جزوه‌ای که مرکز خدمات کتابداری به‌منزله طرح پیشنهادی «فهرست‌نویسی در کتابخانه ملی پهلوی» منتشر کرد، ضمن اشاره به این نکته که بهترین راه، فهرست‌نویسی همه منابع به زبان فارسی است، توصیه شد که در شرایط آن زمان تا به‌وجود آمدن شرایط مناسب، حداقل درباره منابع چاپی، باید روال مرسوم در کتابخانه‌های ایران را حفظ کرد، یعنی کتاب‌های فارسی و عربی را با الفبای فارسی و کتاب‌های لاتین را به هر زبان که باشد، با الفبای انگلیسی (الگوی کتابخانه کنگره) فهرست کرد. اما مؤکداً توصیه شد که منابع غیر کتابی به هر خط و زبانی که باشد با الفبا و خط فارسی فهرست شود. با این استدلال که فهرست‌نویسی این منابع در کتابخانه‌ها هنوز آغاز نشده و از این‌رو می‌توان از همان ابتدای کار، راه صحیح را پیمود. جزوه مذکور که نسخه آن در کتابخانه ملی نگهداری می‌شود، حاوی مثال‌های متعدد در این مقوله است.

فهرست‌نویسی فارسی در مقایسه با فهرست‌نویسی لاتین
درست است که ما سال‌ها در انتظار اتمام جدول‌های آوانویسی، حداقل در چهار زبان اصلی انگلیسی، فرانسه، آلمانی، و روسی بودیم، ولی آنچه فهرست‌نویسی کتاب‌های ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی را از رکوردهای کتابخانه کنگره یا سایر کتابخانه‌های غربی متمایز می‌کند، فقط مسئله برگردان یک الفبا به الفبای دیگر نیست. بلکه در فهرست‌نویسی کتاب‌ها اعم از فارسی یا لاتین، دغدغه کتابخانه ملی همواره بر این بوده است که تمام عناصر فهرست‌برگه را هماهنگ با مسائل فرهنگی موردنیاز کتابخانه‌های ایران تأمین کند. از این‌رو در زمینه دو رده‌بندی دیوبی و کنگره که کاربرد جهانی دارند، به آنچه آنها درباره ایران کرده‌اند اکتفا نشد، بلکه تمام قسمت‌های مربوط به ایران از جمله زبان و ادبیات، تاریخ و جغرافیا، فلسفه و دین، موسیقی و هنر بازنویسی و بازنگری شده و گسترش دقیقی یافته است. همین وضع در نمایه‌سازی موضوعی نیز به‌کار گرفته شده است، بدین معنی

با گذشت زمان و شکل‌گیری مبانی اساسی کتابداری برای کتابخانه‌های ایران، از جمله تهیه جدول‌های نشانه‌های مؤلف، گسترش رده‌بندی‌های مربوط به ایران و اسلام، تهیه و تدوین سرعنوان‌های موضوعی فارسی، ترجمه قواعد فهرست‌نویسی توصیفی انگلوآمریکن و تدوین قواعد فهرست‌نویسی توصیفی برای کتاب‌های فارسی و عربی مبتنی بر قواعد بین‌المللی از جمله آی. اس. بی. دی. ۲، و بسیاری از متون پایه‌ای دیگر، امکاناتی به‌وجود آمد تا بتوان به پژوهش‌های لازم برای فهرست‌نویسی کتاب‌های لاتین به فارسی پرداخت. همچنان‌که گفته شد، ادغام مرکز خدمات کتابداری در کتابخانه ملی و رویه‌روشدن با مجموعه نفیس کتاب‌های ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی این روند را تشدید کرد. اما مشکل کتابخانه ملی در این زمینه نداشتن متخصصان زبان‌های مختلف بود، آن هم، متخصصانی که می‌بایست تخصص کتابداری هم داشته باشند و به‌ویژه در فهرست‌نویسی تبحر کافی داشته باشند. در نیمه

که موضوع‌ها به فارسی و بر مبنای محتوای کتاب‌ها تخصیص داده شده است. قواعد بین‌المللی فهرست‌نویسی توصیفی نیز بر مبنای زبان فارسی و ویژگی‌های فرهنگی کشورمان بازنویسی و ویراستاری شده است.^۴

فهرست‌نویسی کتاب‌های ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی زمانی آغاز شد که همه این ابزارها که نتیجه سال‌ها پژوهش و کاربرد و ویراستاری‌های مکرر بوده، آمادگی لازم را برای استفاده یافته بودند. فهرست‌نویسی کتاب‌های مجموعه حاضر از جهات زیر با آنچه کتابخانه کنگره انجام می‌دهد، متفاوت است.

۱. **سرشناسه پدیدآور.** نام مستند اشخاص غالباً با آنچه کنگره برمی‌گزیند، متفاوت است، مثلاً کتاب‌های خیام در کتابخانه کنگره روی Omar Khayyam و در اینجا روی «خیام، عمر بن ابراهیم، ۴۲۲-۵۱۷ ق.» با انگلیسی “Khayyam, Omar ebn Ebrahim” وارد شده است. مرجع مورد استفاده ما در نام اشخاص فهرست مستند مشاهیر و مؤلفان^۵ است که خود حاصل سال‌ها پژوهش و تصمیم‌گیری است. در بسیاری از موارد فهرست‌نویسان کتابخانه کنگره اصولاً نام شخص را سهواً روی عنصری وارد می‌کنند که شخص به هیچ وجه با آن شناخته نمی‌شود. مثل مثال صفحه پنج همین مقدمه که نام محمود افشار یزدی را در موضوعها روی “Yazdi, Mahmud Afshar” وارد کرده است. در حالیکه نام خانوادگی وی «افشار یزدی» است و نامبرده به «افشار» معروف است و بهتر بود حداکثر «افشار یزدی، محمود» انتخاب می‌شد. بدیهی است که در کتابخانه ملی کار کنگره ملاک قرار نگرفته است.

۲. **سرشناسه تالگانی.** در مواردی که مسئول معنوی یک اثر سازمان، مؤسسه یا وزارتخانه خاصی باشد، نام سازمان خارجی به فارسی ترجمه می‌شود، نه آوانویسی، مثلاً به جای “United States. Department of Energy” «ایالات متحده. وزارت انرژی» گذاشته‌ایم و به جای “United States. Department of State” «ایالات متحده. وزارت امور خارجه» گذاشته‌ایم.

این همه متکی است بر فهرست مستند تالگان‌های کتابخانه ملی^۶ که یک به یک بیشتر بر مبنای آنچه مترجم در کتاب به کار برده، برگزیده شده است. بدیهی است که در همه موارد نام انگلیسی در مقابل فارسی در فهرست مستند کتابخانه ملی موجود است.

۳. **موضوع‌ها.** در بسیاری از موارد کتابخانه کنگره اساساً به کتاب موضوع نمی‌دهد، مثل کتاب‌های شعر، داستان،

نمایشنامه و نظایر آن، یا به موضوع‌هایی بسیار کلی اکتفا می‌کند. این امر به خصوص زمانی اتفاق می‌افتد که کتاب، از نظر آنها به زبانی غیرمتعارف مثل زبان‌های غیرلاتین باشد. اما ما برای ایجاد امکان دستیابی به کتاب از طریق موضوع برای همه کتاب‌ها موضوع‌های خاص ساخته‌ایم (بنگرید به: شناسه‌های خیام در کتاب‌شناسی ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی شماره‌های ردیف ۴۹۳۷ تا ۵۰۱۹). از این گذشته در بسیاری از موارد به کتاب‌هایی که کتابخانه کنگره فهرست کرده است، به ضرورت موضوع‌هایی اضافه کرده‌ایم، مثلاً اگر کتابی یک فصل بسیار کوچک هم درباره ایران داشته باشد، برای استفاده پژوهندگان ایرانی به آن بخش کوچک هم یک موضوع اختصاص یافته است. موضوع‌ها همه به زبان فارسی و از فهرست مستند سرعنوان‌های موضوعی فارسی^۷ برگزیده شده است. هنگام کار اگر به موضوعی نیاز افتد که در فهرست نیست، بر مبنای استانداردهای تعریف‌شده، اصطلاح موضوعی مورد نظر ساخته شده و به فهرست مستند سرعنوان‌های موضوعی فارسی که اکنون در کامپیوتر نگهداری می‌شود، اضافه می‌گردد.

۴. **رده‌بندی.** به تمام کتاب‌های فهرست‌شده در کتابخانه ملی دو رده‌بندی دیویی و کنگره تخصیص داده شده است. البته همان گونه که در بالا اشاره شد، این هر دو رده‌بندی در موضوع‌های مربوط به ایران بر مبنای نیازهای جامعه ما بازنویسی و گسترش یافته‌اند.^۸ بدیهی است در صورتی که کتاب درباره ریاضیات، فیزیک، اقتصاد، یا علوم محض، فناوری و نظایر آن باشد، رده‌های کنگره و دیویی عیناً برگزیده می‌شود. اضافه کردن دو رده‌بندی به دلیل تسهیل در کار فهرست‌نویسان کتابخانه‌های مختلف است تا بتوانند بر مبنای ضرورت هر کدام از رده‌بندی‌های مورد نیازشان را برگزینند.

۵. **نشانه مؤلف.** تدوین دو نشانه مؤلف یکی برای استفاده در رده‌بندی کنگره و دیگری برای رده‌بندی دیویی یکی از اساسی‌ترین و ضروری‌ترین ابزارها برای فهرست‌نویسی فارسی است. از آنجاکه در یک موضوع خاص ممکن است تعداد زیادی کتاب وجود داشته باشد، برای تمایز بین آنها بهترین راه استفاده از کدهای مخصوص بر مبنای نام نویسندگان است. این امر چینش کتاب‌ها را در رف‌های کتابخانه منطقی و بازیابی آنها را تسریع می‌کند.^۹ تا قبل از به‌وجود آمدن این جدول‌ها، کتابخانه‌های دانشگاهی ایران به‌ناچار حتی برای کتاب‌های فارسی از کدهای زبان انگلیسی

**تدوین دو نشانه مؤلف
یکی برای استفاده در
رده‌بندی کنگره و دیگری
برای رده‌بندی دیویی
یکی از اساسی‌ترین و
ضروری‌ترین ابزارها
برای فهرست‌نویسی
فارسی است**

است. در حال حاضر کتابخانه ملی نه تنها کتاب‌های بخش ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی را به فارسی فهرست‌نویسی می‌کند، بلکه تمام کتاب‌های لاتین نیز به همین شیوه فهرست‌نویسی و رده‌بندی می‌شود.

چند یادآوری

۱. در حرف‌نویسی عنوان‌ها به فارسی از تکرار حرف تعریف در اول عنوان صرف‌نظر شده است، برای مثال «The United Arab Emirates» «یونایتد عرب اِمیرتس» (شناسه شماره ۲۷۹۸) به جای «دِ یونایتد عرب اِمیرتس» حرف‌نویسی شده است، زیرا در ترتیب الفبایی قاعده بر این است که حروف تعریف به حساب نمی‌آید. از این‌رو «ال» از کلمات عربی، the، a، an از کلمات انگلیسی، la، le، les، un، une از کلمات فرانسه و der، die، das، ein، eine از اول کلمات آلمانی حذف شده است.

با این‌همه یادآور می‌شود که این امر مربوط به اول عنوان است و بدیهی است که در همه احوال در وسط جمله تمام حروف تعریف ظاهر شده‌اند، مثل «آرشیئتکتور ا لو دکور روپستر د گروت...» برای L'architectur et le decor rupestre des ... grottes (شناسه شماره ۷۶۹۱).

۲. در تمام موارد هنگام آوانویسی حروف لاتین به فارسی خط اتصال حذف شده است، مثلاً «anti-inflation» در برگردان فرانسه به فارسی «آنتی انفلاسیون» نوشته می‌شود. ۳. اگر بعد از حرف S در اول کلمه، حرف بی‌صدای دیگری بیاید آن دو حرف را با ترکیب «الف» در اول آن می‌آوریم، مثل Smith که «اسمیت» نوشته می‌شود.

۴. حروفی که در زبان لاتین نیست، در برگردان به حروف فارسی و عربی تبدیل می‌شود، برای مثال در مقابل «Sa'di» سعدی نوشته شده، نه «سادی». همچنین در کلماتی مثل «Arabisch» برابر «عربیش» انتخاب می‌شود نه «اریش»، «قصیده» به جای «کاسیدا» (kasidah)، اسلام به جای ایسلام و نظایر آن. در هر حال در تدوین قواعد و ضوابط برگردان کلمات بیش از هر چیز تداول عام در تلفظ فارسی مدنظر بوده است.

۵. نشانه اثر در رده‌بندی کنگره همه جا به عنوان آوانویسی شده تعلق گرفته است، مثلاً در رکورد شماره ۳۶۶ در صفحه ۵۷ (HD ۸۴۶) شماره کنگره است، و (۷) نشانه

استفاده می‌کردند.^{۱۰} بدین ترتیب کتاب‌ها در رف‌ها بر مبنای حروف الفبای انگلیسی تنظیم و بازیابی می‌شد، نه الفبای فارسی! به نمونه‌ای از فهرست‌نویسی یک کتاب انگلیسی که به فارسی صورت گرفته است، توجه کنید:

۱. سرشناسه (نام پدیدآور) به فارسی؛

۲. نام پدیدآور به انگلیسی؛

۳. عنوان قراردادی؛

۴. عنوان لاتین آوانویسی شده به فارسی؛

۵. عنوان به زبان اصلی؛

۶. مترجم؛

۷. محل نشر؛

۸. ناشر؛

۹. تاریخ نشر به لاتین و معادل فارسی آن؛

۱۰. تعداد صفحات؛

۱۱. فروست؛

۱۲. زبان؛

۱۳. موضوع اول کتاب؛

۱۴. موضوع دوم کتاب؛

۱۵. نام مترجم به فارسی و لاتین؛

۱۶. شناسه افزوده برای عنوان؛

۱۷. شناسه افزوده برای عنوان قراردادی؛

۱۸. رده‌بندی کنگره بر مبنای گسترش کتابخانه

ملی پی. آی. آر^{۱۱}؛

۱۹. نشانه ترجمه بر مبنای رده پی. آی. آر؛

۲۰. تاریخ نشر؛

۲۱. شماره دیویی؛

۲۲. شماره مخصوص کتابخانه ملی.

به هر حال اکنون خوشحالییم که این امر تحقق یافته است. در کتاب‌شناسی ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی ۱۳۹۷۸ عنوان در چهار زبان مهم دنیا به فارسی فهرست شده

مؤلف به نام آلن، و (۹) نشانه اثر است که به اول عنوان آوانویسی شده «رورال» تعلق گرفته است.

۶. در آوانویسی عنوان، غالباً فقط چند کلمه مهم اول عنوان به فارسی حرف‌نویسی شده است تا بتوان نشانه اثر را از روی نشانه مؤلف فارسی تعیین کرد. آنچه در بازاریابی یک اثر مهم است، نام پدیدآور یا پدیدآوران، موضوع و سایر شناسه‌های افزوده است که همه به فارسی است. عنوان آوانویسی شده چندان عامل تعیین‌کننده‌ای نیست. برای کسانی که به دنبال جست‌وجوی کتابی از طریق عنوان هستند، نمایه عنوان به زبان اصلی داده شده است.

۷. شماره بازاریابی کتاب‌ها با تمهیداتی خاص باید به‌نحوی تعیین شود که بتوان اصل اثر، ترجمه‌ها، شرح‌ها، ویراست‌ها و چاپ‌های مختلف و حتی نمایه‌های آنها را در رف‌های کتابخانه در کنار هم قرارداد. بنابراین می‌توان کتاب‌ها را در قفسه‌ها بدون در نظر گرفتن زبان، به‌صورت درهم‌کرد از A تا Z چید. بدین ترتیب بدیهی است که هر جا مثلاً، گلستان سعدی به فارسی قرارداد، ترجمه‌های عربی، روسی، انگلیسی، آلمانی، فرانسه، سواحلی، و زبان‌های دیگر هم در کنار آن دیده می‌شود. از این گذشته شرح‌ها، تفاسیر، نمایه، و هر آنچه درباره اثر است، به هر زبان که باشد در همان حدود جا گرفته است و با یک نگاه می‌توان دید که در کتابخانه از این اثر چه هست و چه نیست.

۸. برای اطلاع بیشتر درباره جزئیات کار و نیز خلاصه جدول‌های آوانویسی هر یک از زبان‌های چهارگانه انگلیسی، فرانسه، روسی و آلمانی به کتاب دستنامه فهرست‌نویسی کتاب‌های لاتین به فارسی^{۱۱} مراجعه کنید.

پی‌نوشت‌ها:

1. Cataloging Policy of P.N.L (Preliminary reports). Tehran Book Processing Center, 1977.
2. International Standards for Bibliographic Description (ISBD)
۳. در این باره به دو کتاب ذیل می‌توان اشاره کرد.
  - ماندانا صدیق بهزادی (۱۳۷۵). شیوه‌نامه ضبط اعلام انگلیسی در فارسی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی با همکاری کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
  - منصور فلاح‌نژاد (۱۳۸۳). شیوه‌نامه فارسی نویسی واژه‌های فرانسه، زیر نظر شورای مشاوران، تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

۴. ماندانا صدیق بهزادی (۱۳۷۸). دستنامه قواعد فهرست‌نویسی، ویراست ۳، تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

۵. فهرست مستند مشاهیر و نویسندگان (۱۳۸۲). ویراست سوم، تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران. ۶. فهرست مستند تنالگان‌های کتابخانه ملی روی برگه نگهداری می‌شود و به‌زودی وارد برنامه جامع کتابخانه ملی خواهد شد که برای همگان قابل دسترسی باشد.

۷. سرعنوان‌های موضوعی فارسی (۱۳۸۱). ویراست سوم، تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران و پیوست ۱۳۸۲. ۸. رده‌بندی‌های بازنویسی شده که همه را کتابخانه ملی چاپ و منتشر کرده، عبارتند از:

۱-۱. دیوبی

رده‌بندی دهدهی دیوبی. ادبیات ایرانی

رده‌بندی دهدهی دیوبی. زبان‌های ایرانی

رده‌بندی دهدهی دیوبی. تاریخ ایران

رده‌بندی دهدهی دیوبی. جغرافیای ایران

رده‌بندی دهدهی دیوبی. اسلام

۲-۱. کنگره

رده BBR: فلسفه اسلامی

رده PIR: زبان‌ها و ادبیات ایرانی

رده LGR: مراکز آموزشی ایران

رده PJA: زبان‌ها و ادبیات عرب

رده DSR: تاریخ ایران

رده BP: اسلام

رده PG: ادبیات روسیه (ترجمه و تنظیم الفبایی نویسندگان بر مبنای الفبای فارسی)

رده PQ: ادبیات فرانسه (ترجمه و تنظیم الفبایی نویسندگان بر مبنای الفبای فارسی)

۹. نشانه مؤلف فارسی، برای استفاده در رده‌بندی دهدهی

دیوبی (۱۳۵۵). ویراست دوم و نشانه مؤلف فارسی (۱۳۸۲)، برای استفاده در رده‌بندی کتابخانه کنگره، ویراست چهارم.

10. Charles A. Cutter. Cutter-Sanborn Author Marks, Three-figure author table. Revised by Kate Emery Jones, Chicago Mass., 1969.

11. PIR

۱۲. پوری سلطانی (۱۳۸۳). دستنامه فهرست‌نویسی

کتاب‌های لاتین به فارسی، تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران.